

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

ПОЛИТИКА И ПРИВРЕДА

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2025./2026.

PIG.66.SR.R.K1.24

67890

Политика и привреда

Начин означавања одговора на листу за одговоре:

Начин исправљања грешака на листу за одговоре:

↑
Преписан тачан одговор

↑
Параф (скраћени потпис)

Начин исправљања грешака у испитној књижици:

↑
Прецртан погрешан одговор у заградама

↑
Тачан одговор

↑
Параф (скраћени потпис)

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

ПОЛИТИКА И ПРИВРЕДА

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Идентификациона налепница
ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ!

P
I
G

Лист за одговоре

D-S066

1.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
2.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
3.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
4.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
5.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
6.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
7.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
8.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
9.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
10.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
11.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
12.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
13.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐

14.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
15.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
16.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
17.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
18.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
19.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
20.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
21.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
22.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
23.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
24.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
25.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐

Шифра оцењивача: _____

PIG.66.SR.R.L1.02

67891

НЕ ФОТОКОПИРАТИ
ОБРАЗАЦ СЕ ЧИТА ОПТИЧКИ

НЕ ПИСАТИ ПРЕКО
ПОЉА ЗА ОДГОВОРЕ

Означавати овако: **X**

P I G

ОВДЕ ПРИПИСНУТИ И ОТРГНУТИ!

26.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
27.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
28.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
29.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
30.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
31.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
32.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
33.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
34.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
35.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
36.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
37.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
38.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
39.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
40.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
41.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
42.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
43.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
44.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
45.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
46.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
47.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	NO	☐
48.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐
49.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐
50.	Попуњава оцењивач	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не okreћите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Испит траје **90** минута.

Испред сваке групе задатака је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Можете писати по листу за концепт, али се његов садржај неће бодовати.

Пишите читко. Нечитки одговори ће се бодовати са нула (0) бодова.

На 2. страници ове испитне књижице приказани су начин означавања одговора и начини исправљања грешака. Приликом исправљања грешака потребно је ставити параф (искључиво скраћени потпис, а не пуно име и презиме).

Употребљавајте искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите одговоре.

Проверите да ли сте налепили идентификационе налепнице на све испитне материјале.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 22 странице, од тога 1 празну.

Политика и привреда

I Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан.
Тачне одговоре морате означити знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

1. Који је од наведених филозофа сматрао да је човек политичко биће (*zoon politikon*) и да је политика пут до остварења највишег људског добра?

A. Аристотел
B. Цицерон
C. Платон
D. Сократ

(1 бод)

2. Фабрика шећера има моћ јер на тржишту остварује преко 65% укупног промета шећером. Како се назива моћ из описаног примера?

A. културна
B. социјална
C. интелектуална
D. привредна

(1 бод)

3. Како се назива савез самосталних суверених држава у којем су на заједнички ниво одлучивања пренесене само неке овласти, на пример из подручја одбране и вањских послова?

A. федерација
B. конфедерација
C. унитарна држава
D. заједница нација

(1 бод)

4. Који је од наведених принципа уређења републике заговарао Шарл-Луј де Секондат Монтескје?

- A. принцип плурализма
- B. принцип троеобе власти
- C. принцип заштите људских права
- D. принцип народног суверенитета

(1 бод)

5. Која је од наведених институција власти у демократској држави једина овлашћена да установи нечију кривњу и да изрекне казну кад је прекршен закон?

- A. суд
- B. влада
- C. парламент
- D. председник

(1 бод)

6. Институција Европске уније која је главни преговарач у међународним уговорима у име Европске уније упозорила је државу чланицу да крши одредбе из Уговора о Европској унији.

Која од наведених институција представља главно извршно тело Европске уније и има задаћу да контролише поштовање права Европске уније као у описаном примеру?

- A. Европско веће
- B. Европска комисија
- C. Европски парламент
- D. Суд правде Европске уније

(1 бод)

7. Које је од наведених поступања државних институција у складу с принципом владавине права?

- A. Најчешће следе обичаје.
- B. Удовољавају крупном капиталу.
- C. Беспоговорно слушају премијера.
- D. Увек поштују законске одредбе.

(1 бод)

Политика и привреда

8. Истрагом је утврђено да се председник управе окористио јер је на рачун хотелског ланца током градње новог хотела изградио своју породичну кућу.
Који је темељни принцип правне државе нарушен описаном злоупотребом овласти?

A. принцип легалности
B. принцип деобе власти
C. принцип суверености
D. принцип супсидијарности

(1 бод)

9. Која се од наведених привреда заснива на државном власништву, државном предузетништву, централизацији одлучивања и систему административних цена?

A. тржишна
B. обичајна
C. мешовита
D. командна

(1 бод)

10. Како се назива економски процес којим предузетник део остварене добити дели својим запосленицима?

A. размена
B. потрошња
C. расподела
D. производња

(1 бод)

11. У грађевинској индустрији влада нештаица грађевинског материјала и расту му цене.
Коју ће од наведених последица на тржишту изазвати ситуација описана у примеру?

A. повећање понуде станова и раст цена некретнина
B. повећање понуде станова и пад цена некретнина
C. смањење понуде станова и раст цена некретнина
D. смањење понуде станова и пад цена некретнина

(1 бод)

12. Произвођач намештаја изабрао је име и симбол бренда својег предузећа.
Којем елементу маркетиншког сплета припадају име и симбол из описаног примера?

A. цени
B. промоцији
C. пласману
D. производу

(1 бод)

13. Која од наведених мера припада фискалној политици?

A. Влада је усвојила ниже стопе пореза на доходак.
B. Хрватска народна банка смањила је каматне стопе на кредите.
C. Европска централна банка смањила је каматну стопу на новчани депозит.
D. Пословне банке смањиле су камате на орочене депозите својим клијентима.

(1 бод)

14. У држави је током 2022. и 2023. године забележен поступан раст општег нивоа цена.
Основни производи, попут горива и хране, поскупели су у просеку за 2% до 3% годишње,
док је куповна моћ становништва остала стабилна.
Како се назива тип инфлације описан у примеру?

A. хиперинфлација
B. умерена инфлација
C. галопирајућа инфлација
D. пузећа (блага) инфлација

(1 бод)

15. У раздобљу привредне депресије министарство финансија предлаже влади повећање државне потрошње и смањење пореза како би се повећала укупна производња и запосленост.

Како се назива врста економске политике описана у примеру?

A. рестриктивна фискална политика
B. експанзивна фискална политика
C. рестриктивна монетарна политика
D. експанзивна монетарна политика

(1 бод)

Политика и привреда

16. Која од наведених државних политика омогућава привредни раст у складу с политиком одрживог развоја?

- A. одгађање доношења уредби за заштиту околине
- B. игнорисање еколошких аспеката и усмеравање на економски раст
- C. употреба зелених технологија због осигурања развоја и очувања околине
- D. усмеравање на индустријски развој без смањења емисије стакленичких гасова

(1 бод)

17. Како се назива најважнији документ о људским правима из 18. века којег је усвојила француска Народна скупштина?

- A. Декларација о правима човека и грађанина
- B. Конвенција за заштиту права човека и темељних слобода
- C. Општа декларација о правима човека
- D. Велика повеља слобода

(1 бод)

18. Који од наведених примера описује кршење права деце?

- A. Бака сваки дан унуцима припрема оброк за школу.
- B. Родитељи редовно воде децу на систематске прегледе.
- C. Основна школа одбија уписати сву децу с тешкоћама у развоју.
- D. Ученици који се нису припремили за испит добили су негативну оцену.

(1 бод)

19. Месни одбор позвао је грађане на расправу о изградњи дома за пензионере у њихову насељу. Након расправе донесени закључак грађана упутиће се градском већу. Како се назива облик учествовања грађана у одлучивању описан у примеру?

- A. петиција
- B. референдум
- C. збор грађана
- D. грађанска иницијатива

(1 бод)

20. Којом се од наведених метода размерног изборног система освојени гласови бирача прерачунавају у посланичке мандате за Хрватски сабор?

- A.** Баденским системом
- B.** Д'Онтовог методом
- C.** Хареовим системом
- D.** системом изборног количника

(1 бод)

21. Које је државно тело према Уставу Републике Хрватске овлаштено да разреши судију прекршајног суда с његове дужности?

- A.** Државно судско веће
- B.** Уставни суд Републике Хрватске
- C.** Врховни суд Републике Хрватске
- D.** Државно тужилаштво Републике Хрватске

(1 бод)

22. Законом о личној асистенцији ускраћено је право на личног асистента одређеним ученицима, што део јавности сматра да није у складу са Уставом. Која је од наведених државних институција овлаштена да донесе коначну одлуку о уставности закона описаног у примеру?

- A.** Хрватски сабор
- B.** Пучки правобранитељ (омбудсман)
- C.** Уставни суд Републике Хрватске
- D.** Врховни суд Републике Хрватске

(1 бод)

23. Која од наведених институција управља монетарном политиком и понудом новца у Републици Хрватској?

- A.** Министарство финансија
- B.** Хрватска народна банка
- C.** Хрватско удружење банака
- D.** Хрватска привредна комора

(1 бод)

Политика и привреда

24. Како се назива процес продаје државних фирми Републике Хрватске заинтересованим предузетницима?

- A.** претворба
- B.** приватизација
- C.** централизација
- D.** индустријализација

(1 бод)

25. Која од наведених тврдњи тачно описује деловање тржишне привреде?

- A.** Политички носиоци власти управљају привредом.
- B.** Цене се одређују законом понуде и потражње.
- C.** Већина је привредних субјеката у државном власништву.
- D.** Предузетници самостално одређују стопу пореза на доходак.

(1 бод)

II Задаци кратког одговора

У следећим задацима одговорите кратким одговором (речју, с неколико речи или једноставном реченицом).

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор доноси један бод.

26. Како се називају друштвене интересне групе које се баве искључиво заштитом радничких права?

(1 бод)

27. На председничким изборима победио је кандидат који је освојио највише гласова, а његову владавину обележавају транспарентност, одговорност и владавина права. Како се према Максу Веберу назива врста власти описана у примеру?

(1 бод)

28. У којему се демократском систему власти извршна власт налази у рукама изравно изабраног председника републике који је уједно и председник владе чије је чланове сам именовао и само су њему одговорни за свој рад?

(1 бод)

29. Народ је на темељу устава створио самосталну државу на свом територију на којем суверено обнаша власт те политичким путем настоји остварити да држава постане субјект међународног права.
Којим политичким чином држава из описаног примера постаје субјект међународног права?

(1 бод)

Политика и привреда

30. Како се назива врста монархије у којој наследни владар има неограничену власт?

(1 бод)

31. Које је обележје модерног бирачког права хрватских грађана када непосредно бирају председника Републике Хрватске?

(1 бод)

32. Како се назива обележје правне државе према којем се никога не може сматрати кривим за казнено дело док му се правоснажном судском пресудом не утврди кривица?

(1 бод)

33. Којим се економским појмом означавају различита добра која могу задовољити исте потребе, на пример ложиво уље и гас за грејање кућанства?

(1 бод)

34. На тржишту постоји само један продавач боровница који самостално одређује њихову продајну цену.
Како се назива описана тржишна структура?

(1 бод)

- 35.** Како се назива позитиван финансијски резултат који предузетник остварује када су му приходи већи од расхода?

(1 бод)

- 36.** Како се назива међународна финансијска институција која контролише способност државе да испуњава своје финансијске обавезе преузете у иностранству?

(1 бод)

- 37.** Како се назива вредност једне валуте изражена другом валутом?

(1 бод)

- 38.** Предузећа могу слободно да улажу у разне факторе производње како би остварила већи профит и допринела привредном расту.
Како се назива подручје економије које проучава понашања предузећа описана у примеру?

(1 бод)

- 39.** Групе грађана широм света протестују због милитаризације друштва.
Којој генерацији људских права припада право на мир из наведеног примера?

(1 бод)

Политика и привреда

40. Која институција државне власти према Уставу Републике Хрватске доноси Закон о сузбијању дискриминације?

(1 бод)

41. Која институција државне власти уз Председника Републике Хрватске према Уставу Републике Хрватске има извршну власт?

(1 бод)

42. Колики најмањи постотак важећих гласова бирача на изборима за Хрватски сабор морају да освоје страначке изборне листе и независне листе да би њихове политичке странке и независни кандидати остварили право на учествовање у деоби посланичких места?

(1 бод)

43. Грађани су иницирали изградњу шетнице у својем месту и поправак путева пре почетка нове туристичке сезоне. За или против те иницијативе и потреба локалне заједнице, према Уставу Републике Хрватске, имају право да одлучују сви бирачи локалне заједнице својим непосредним изјашњавањем.
Како се назива облик непосредног одлучивања грађана локалне заједнице описан у примеру?

(1 бод)

44. Председник Хрватског сабора преузео је према Уставу Републике Хрватске дужност привременог председника Републике.
У којему се року од преузимања дужности морају одржати избори за новог Председника Републике Хрватске?

(1 бод)

- 45.** Пре изгласавања Закона о обнови у Хрватском сабору прихваћено је шест писаних предлога измена и допуна појединих чланака нацрта тог закона.

Којим се појмом означавају писани предлози из описаног примера?

(1 бод)

- 46.** Који је назив службеног листа Републике Хрватске у којему се објављују закони, други прописи и акти за које је прописана обавеза објаве пре него што ступе на снагу?

(1 бод)

- 47.** Национална развојна стратегија Републике Хрватске до 2030. године кровни је и свеобухватни акт стратешког планирања.

Која институција државне власти предлаже Хрватском сабору доношење тог документа?

(1 бод)

III Задаци продуженог одговора

У следећим задацима пажљиво прочитајте полазни садржај и одговорите с неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно шта је битно за задатак.

Одговор упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор доноси један или два бода.

48. Пажљиво прочитајте текст.

Државни функционер искористио је своју позицију и по повољним ценама купио више старих кућа на острву и једно земљиште у појасу зелене површине острва. На том је земљишту саградио кућу коју је приказао као привредни објект јер је у складу са законом само за такав објект изван грађевинске зоне могао да добије грађевинску дозволу. Потом је засадио маслине. Недуго затим изградио је базен у врту, а кућу почео да изнајмљује туристима противно свим прописима. Становници острва који живе од туризма сматрају тог грађанина моћником и нелојалном конкуренцијом.

Који је темељни принцип, кључан за одржавање реда, стабилности и друштвене кохезије унутар демократског друштва, нарушен деловањем функционера из полазног текста? Објасните важност тог принципа за функционисање демократије.

Политика и привреда

[illegible]

(2 бода)

Политика и привреда

49. Пажљиво прочитајте текст.

Деоничко друштво објавило је јавни позив на учествовање у јавној понуди деоница. Друштво планира да понуди 30% деоница од којих ће 25% бити понуђено запосленицима и другим малим улагачима, док ће 75% бити понуђено пензионим фондовима те домаћим и страним улагачима. Друштво овом емисијом деоница планира да прикупи између 44 и 55 милиона евра, а укупна вредност процењена је између 97,4 милиона евра и 121 милион евра. Дугорочни је план друштва да се из нето добити издваја између 33% и 67% новца за исплату удела у добити деоничарима, у зависности од финансијског положаја друштва. Удео у добити планира се исплатити деоничарима након главне скупштине друштва.

Прилагођено према: <https://lidermedia.hr>

Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

Како се назива удео у добити које деоничко друштво из полазног текста планира да исплати деоничарима?

Објасните значење чланског права које припада деоничарима.

[illegible]

Политика и привреда

[illegible]

(2 бода)

Политика и привреда

50. Пажљиво прочитајте текст.

Закон о заштити пријавитеља неправилности први пут је у Хрватској донесен 2019. године и изменама је усклађен с правом ЕУ-а 2022. године. Пријавитељи добијају судску заштиту, пружа им се заштита идентитета, заштита поверљивости, бесплатна правна помоћ те емоционална подршка. И поред тога, истраживања указују на неповерење у систем и страх од пријављивања. У односу на ЕУ просек мишљења грађана о пријављивању корупције, грађани Хрватске више од других Европљана сматрају да су разлози непријављивања „бесмисленост пријаве јер нема санкција,...”. Највише забрињава мишљење хрватских грађана да пријавитељи имају проблема с полицијом или другим телима. Према резултатима истраживања 28% хрватских грађана сматра да „нема заштите за особе које пријаве корупцију”. Раширеност тог става у благом је порасту у односу на претходна истраживања.

Прилагођено према: <https://eizg.hr>

Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

Којим се појмом означавају пријавитељи неправилности из полазног текста?
Објасните важност коју пријавитељи неправилности имају за демократију.

[illegible]

Политика и привреда

[illegible]

(2 бода)

Празна страница